

Reactie op het voorstel tot wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Besluit activiteiten leefomgeving betreffende de bescherming van wolf en goudjakhals

Geachte Staatssecretaris,

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het conceptbesluit betreffende de bescherming van wolf en goudjakhals. Hoewel ik begrip heb voor de noodzaak tot aanpassing van het juridisch kader na de wijziging van de beschermingsstatus van de wolf in de Habitatrichtlijn, heb ik ernstige zorgen over verschillende aspecten van het voorliggende voorstel.

1. Onvoldoende waarborgen voor bescherming

Het voorstel focust overwegend op het vergemakkelijken van ingrijpen bij incidenten, terwijl concrete maatregelen ter bescherming van de wolf grotendeels ontbreken. Wij missen essentiële beschermingsmaatregelen zoals:

- Maatregelen ter voorkoming van verkeersslachtoffers onder wolven
- Bescherming van essentiële migratieroutes en ecoducten
- Oprichting van opvang- en revalidatiefaciliteiten voor gewonde wolven
- Bescherming van prooidiersoorten waarvan de wolf afhankelijk is

2. Problematische definitie 'probleemwolf'

De voorgestelde definitie van 'probleemwolf' is te ruim geformuleerd en biedt onvoldoende waarborgen:

a) Arbitraire afstandscriteria: Het criterium van "30 meter afstand" is willekeurig en houdt geen rekening met natuurlijk wolvengedrag in een dichtbevolkt land als Nederland. Wolven kunnen zich in hun natuurlijke leefgebied bevinden terwijl zij toch binnen deze afstand van bebouwing komen.

b) Subjectieve beoordelingscriteria: Formuleringen als "lijkt geïnteresseerd in mensen" zijn te vaag en vatbaar voor subjectieve interpretatie, wat kan leiden tot onterechte classificatie als probleemwolf.

c) Ontbreken van proportionaliteit: De definitie maakt geen onderscheid tussen daadwerkelijk gevaarlijk gedrag en natuurlijk nieuwsgierig gedrag dat kenmerkend is voor jonge wolven.

3. Procedurele tekortkomingen

a) Langlopende vergunningen: Het systeem van langlopende "koepelvergunningen" voor toekomstige, nog niet gedefinieerde situaties is juridisch problematisch. Een vergunning kan alleen worden verleend voor concrete, actuele situaties waarin de noodzaak is aangetoond.

b) Onduidelijke rol wolvendeskundigen: De kwalificatie-eisen voor "wolvendeskundigen" zijn niet gedefinieerd. Dit creëert het risico dat personen zonder adequate expertise beslissingen nemen over leven en dood van wolven.

c) Automatisch vervulde voorwaarden: Het automatisch als vervuld beschouwen van twee van de drie beoordelingscriteria bij probleemwolven ondermijnt het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel.

4. Strijd met Europees recht

Het voorstel lijkt op gespannen voet te staan met recente jurisprudentie van het Hof van Justitie EU:

- Het arrest van 29 juli 2024 benadrukt dat bij onzekerheid over de staat van instandhouding het voorzorgsbeginsel geldt
- De staat van instandhouding van de wolf in Nederland is nog niet vastgesteld, wat terughoudendheid vereist
- Het faciliteren van ingrijpen zonder adequate beschermingsmaatregelen kan in strijd zijn met artikel 14 Habitatrichtlijn

5. Ontbreken van alternatieven

Het voorstel gaat onvoldoende in op niet-lethale alternatieven:

- Preventieve maatregelen worden slechts summier behandeld
- De effectiviteit van wolfwerende rasters wordt onderbelicht
- Educatie en voorlichting aan burgers ontbreekt volledig

6. Aanbevelingen

Ik dring aan op de volgende aanpassingen:

1. Aanscherping definitie probleemwolf: Beperk deze tot wolven die aantoonbaar en herhaaldelijk agressief gedrag vertonen jegens mensen, met objectieve, wetenschappelijk onderbouwde criteria.
2. Versterking beschermingsmaatregelen: Neem concrete maatregelen op voor habitatbescherming, verkeersveiligheid en populatiebeheer.
3. Kwalificatie-eisen deskundigen: Stel duidelijke, objectieve criteria vast voor wolvendeskundigen, bij voorkeur via een onafhankelijk wetenschappelijk panel.
4. Individuele vergunningverlening: Handhaaf het systeem van vergunningen per incident om zorgvuldige afweging te waarborgen.

5. Monitoring en evaluatie: De monitoring van de wolfpopulatie wordt reeds professioneel uitgevoerd door BIJ12 en het Wolvenmeldpunt. Deze bestaande, goed functionerende structuur moet worden gecontinueerd en versterkt. Het is van cruciaal belang dat gevoelige locatiegegevens, zoals de exacte locaties van roedels en nesten, strikt vertrouwelijk blijven en uitsluitend toegankelijk zijn voor onafhankelijke deskundigen bij BIJ12 en het Wolvenmeldpunt. Openbaarmaking van dergelijke informatie kan leiden tot verstoring, stroperij of andere schade aan de wolfpopulatie.
6. Preventie eerst: Verplicht het uitputtend toepassen van preventieve maatregelen voordat tot ingrijpen wordt overgegaan.

Conclusie

Het huidige voorstel biedt onvoldoende waarborgen voor adequate bescherming van de wolf in Nederland. De nadruk ligt te eenzijdig op het faciliteren van ingrijpen, terwijl de internationale verplichtingen tot bescherming onderbelicht blijven.

Bijzonder verontrustend is dat het besluit de titel "Besluit bescherming wolf en goudjakhals" draagt, terwijl de inhoud vrijwel uitsluitend gericht is op het vergemakkelijken van afschot. Deze discrepantie tussen titel en inhoud is misleidend en doet geen recht aan de werkelijke strekking van het voorstel.

Ik roep u op om dit voorstel fundamenteel te herzien. De huidige opzet schiet tekort in het creëren van een werkbaar kader waarin zowel de legitieme bezorgdheid van inwoners als de noodzakelijke bescherming van deze kwetsbare diersoort een plaats krijgen. Alleen door de bovengenoemde aanbevelingen serieus te nemen, kan Nederland voldoen aan haar internationale natuurbeschermingsverplichtingen én tegelijkertijd werken aan maatschappelijk draagvlak.

Met de huidige formulering vrees ik dat het voorstel niet zal bijdragen aan een duurzame co-existentie tussen mens en wolf, maar eerder zal leiden tot juridische procedures en verdere polarisatie in het maatschappelijk debat.

Hoogachtend,

Remco Stunnenberg